

CE SE ÎNTÂMPLĂ ÎN TEATRE ?

TEATRUL NAȚIONAL BUCUREȘTI

SUB SOARELE TRANZIȚIEI

Cînd te gîndești la Teatrul Național București, la acest complex industrial teatral, "se sparge gîndul" cum zicea odinioară cronicarul. În actualele condiții pierdnice ale economiei de piață, aflată și ea în stadiul de sugar, existența unui colos teatral cu multe sute (se pare că peste șase) de angajați stă sub un semn al mirării. Evident că teatrul se bizuie pe acordarea subvenției de către Ministerul Culturii. Acum nici nu ar putea supraviețui altfel. Cele trei spații de joc (Sala mare, sala Amfiteatru și Atelier) totalizează în jur de 1700 de locuri. Există și Sala 99 care este mai puțin folosită. Atelierele de producție - mecanic, energetic, electronic, tâmplărie, croitorie (bărbați și femei), tapițerie, mode flori, boiangerie, cizmărie, pictură, sculptură-butăforie - asigură execuția lucrărilor de scenotehnică și scenografie pentru producția teatrală curentă. Care este - cel puțin ca număr de titluri - impresionantă.

Pentru Național, odată cu venirea la direcția sa a regizorului Andrei Șerban, pare să fi început un alt timp istoric și artistic. Personalitate teatrală prominentă a lumii contemporane, Andrei Șerban a produs revirimentul artistic al obositului instituții, greu încercată de edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, anul 1990 fiind decisiv unul de ruptură. Imaginea teatrului începe să se impună prin câteva spectacole de referință (*O trilogie antică*, *Noaptea regilor*, de pildă), prin presingul publicitar care, în mod evident, este generat de numele noului director și de spectacolele sale. Angajarea unui mare număr de actori tineri era atunci un semn înviorător pentru nefastul aer bătrînicios și complotant care dăduse "primele scene a țării" paloarea unei fete bătrîne.

Managementul unui teatru de asemenea calibru este deosebit de dificil.

Posturile de actori - nu toate ocupate - se ridică la cifra de aproximativ 90. Personalul tehnic și de producție, alături de celelalte compartimente (organizație, administrare, economic, secretariat literar etc.) împlinesc personalul de peste șase sute al Naționalului. Sindicatul teatrului, înființat în martie 1990, cu personalitate juridică, cont în bancă și o conducere aleasă pe un mandat de doi ani (Matei Gheorghiu, președinte, Bogdan Mușatescu, vicepreședinte, Ilinca Tomoroveanu și regizorul tehnic Adrian Negru - împreună cu care am stat de vorbă), a întâmpinat câteva dificultăți în a acredita ideea unei acțiuni sindicale specifice. În realizarea proiectului legii teatrelor, de pildă, sindicatul Teatrului Național a fost implicat numai o singură dată. Există și acum, ca în orice teatru românesc, probleme privind sarcinile profesionale, cuantificarea activității actorilor prin repetiții, diferențierea între cel care joacă mai mult (și nu sînt plătiți mai mult) și cel care joacă foarte puțin (și sînt plătiți la fel). Întrebînd dacă ei întrevăd vreo soluție, dl. Bogdan Mușatescu îmi spune că: "Nu poți să te dispensezi de unii, pentru că ei nu sînt inovații că vin dintr-o structură veche". Pe de altă parte, după cum susține dl. Matei Gheorghiu, angajarea pe contract limitat a actorilor la noi nu se poate face, urmînd modelul teatrului occidental, în absența unei structuri comparabile cu aceea din Vest. Protejarea drepturilor membrilor de sindicat se lovește de aceeași imperfecțiune a sistemului legislativ care, peste toate, nu face diferența între activități cu profil net deosebit, cum este aceea din teatru. M-a surprins, totuși, faptul că Sindicatul din Național nu este la curent, decît în mică măsură, cu legislația existentă, referitoare la organizarea și gestiunea instituției teatrale.

Tot despre o structură resimțită ca ineficientă mi-a vorbit și dl. Andrei Șerban, directorul general al Naționalului.

Evident este că acțiunea sa directorială a mers hotărît spre consolidarea prestigiului artistic al teatrului mai degrabă decît spre schimbarea managerială. Campaniile de presă (pro și contra) care l-au însoțit spectacole sau interviuri par să-l fi stimulat. Uneori inconfortul produs de acestea se allază unul inconfort al propriei poziții: regizorul își împarte anul în două părți distincte, una de conducere și lucru la piese cît timp este în țară, o alta desfășurată în teatre din diverse țări. Rezolvarea acestui inconfort ține, într-o măsură deloc neglijabilă, și de echipa sa de colaboratori (Constantin Măclucă, directorul artistic, Constantin Vinătoru, directorul administrativ, secretariatul literar condus de Adriana Popescu), dar și de funcționarea ireproșabilă a compartimentelor de producție.

Dacă s-ar pune problema unei modernizări a managementului Naționalului, ea ar trebui să țină cont de câteva condiții de care Andrei Șerban este foarte conștient: modificarea structurală a urlașului complex teatral, alocarea garantată a unui buget apt să susțină această modificare și prezența sa constantă aici. Eforturile sale de a atrage regizori mai tineri și foarte buni care să lucreze "spectacole de același calibru" cu ale sale - ceea ce l-ar bucura enorm - au dat puține rezultate (Felix Alexa, Ștefan Iordănescu). Prospectarea piesei românești este încă precară. S-ar putea face o discuție mai amplă în această privință. Ca și în ceea ce privește pregătirea profesională a unor lucrători de la compartimentele productive. ("Ar trebui să fie plătiți și mult mai bine" pentru munca foarte calificată pe care o fac - îmi spune dl. Șerban). Poate că noile reglementări privind legea contractului să-l fie de folos directorului Naționalului. Vom vedea. Deocamdată este vară.

MARIAN POPESCU